



DE NEDERLANDSE COMPONIST EN THEATERMAKER MERLIJN TWAALFHOVEN (1976) BRENGT IN 'KURSK' EEN ODE AAN DE SCHOONHEID VAN HET LEVEN. HET STUK, OVER DE ONDERGANG VAN DE GELIJKNAMIGE DUKBOOT, WORDT GEBRACHT IN EEN OUDE SOVJETONDERZEEËR. 'HET GAAT OOK OVER LIEFDE.'

De atoomonderzeeër K-141 Kursk verging op 12 augustus 2000 met man en muis. 118 opvarenden vonden de dood op de bodem van de Barentsz Zee. Vele bemanningsleden moesten urenlang machteloos wachten op hun dood. Wat spreekt een jonge theatermaker en componist zo aan in dit drama? Twaalfhoven: 'Ik heb de situatie uitgekozen vanwege het uitzonderlijke ervan. Je einde nadert, maar je kunt niets dan wachten. De een wordt boos of raakt in paniek, een ander krijgt een serene kalmitte over zich en wacht vreedzaam het einde af. Op zulke momenten sta je stil bij de schoonheid van het leven, bij die dingen die je het liefste wilt blijven koesteren, waar je het meeste aan bent gehecht.'

Uit een briefje van een opvarende blijkt volgens Twaalfhoven dat er geen boosheid of woede was bij de bemanning in die laatste uren. 'Het is zacht hier, wanhoop niet, stond er op een briefje. Aan de wal was de situatie heel anders. De familie van de bemanning wachtte huilend en woedend van machteloosheid aan de kade. Zij waren niet opgesloten, hadden juist daarom het gevoel dat zij nog van alles moesten doen om hun geliefden te redden. Terwijl ze dat niet konden.'

Twaalfhoven heeft dat gevonden briefje verwerkt in de teksten van de acteurs. 'Niet letterlijk. Uit dat briefje blijkt dat er veel verschillende manieren zijn om op zo'n laatste moment stil te staan bij de essentie van het leven. Sommigen vluchten in fantasieën, anderen haalden herinneringen naar boven of voerden dialogen met Maria. Nee, ik weet niet hoe ik in zo'n situatie zou reageren, dat blijft onvoorspelbaar.'

Kursk is geen waarheidsgetrouwe theatrale nabootsing over de ondergang van deze onderzeeboot. 'Als je in scènes nabootst hoe de boot ten onder is gegaan, wordt het veel te anekdotisch. De bezoeker loopt door de onderzeeboot heen, vangt flarden op van de dialogen, herinneringen of overpeinzingen van de bemanning. Zo kom je in de gedachtewereld van deze mannen. Door zo'n locatie te kiezen kan ik als theatermaker veel bescheidener zijn. Ik hoef niet alles voor te kauwen, hoef niet op gekunstelde wijze de illusie van een onderzeeër te creëren. De schoonheid van de plek is het uitgangspunt voor het stuk, waarin het publiek wordt opgenomen. Je wordt deel van het geheel.'

Claustrofobisch ingestelde mensen wordt

afgeraden om het stuk bij te wonen: je zit een uur lang opgesloten in de duikboot. Heeft Twaalfhoven daarvan geen last? 'Nee, ik vind het heerlijk om in m'n eentje in de diepste tankruimte zitten. Al dat staal, het klotsen van water, ik voel me er beschermd. Maar in een oorlogssituatie, waarbij je weet dat je geraakt kunt worden, is dat wel anders.'

De vraag is hoe ver je kunt gaan als theatermaker. Mag je zo'n tragisch ongeval aangrijpen voor een toneelstuk? 'Ik doe dit niet uit sensatiezucht, ik wil het publiek iets meegeven. Verdieping, inzicht, levenslessen. *Kursk* gaat ook over liefde, over hoe bijzonder het is om op zo'n onontkoombaar moment intens van iemand te houden. Dat is heel waardevol. Ik hoop dat ik de bezoekers na het zien van zo'n heftige situatie de ruimte heb gegeven om tot een nieuw besef te komen over de schoonheid van het leven. Als je gewoon je ogen opent, als je durft te kijken en te genieten, is het leven zo veel mooier.' (EvrG)

Voorstellingen *Kursk*: t/m 16 juli,
Over 't IJ Festival, NDSM-terrein Amsterdam.

www.overhetij.nl



